

Asia: VN/24815/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusveloitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne soveltamisalaa ja määritelmiä koskevista ehdotuksista (lain 1 luku)

EYA European Youth in Action -ilmasto-oikeudenmukaisuushanke ja Allianssin nuorisovaihto pitävät myönteisenä, että yritysten ihmisoikeus- ja ympäristövastuuta vahvistetaan lainsäädännöllä. Katsomme kuitenkin, että ehdotetun lain soveltamisala jää varsin kapeaksi, sillä se koskee vain noin 30:tä yritystä, mikä vastaa noin 0,005 prosenttia kaikista Suomen yrityksistä. Kestävän tulevaisuuden kannalta on tärkeää, ettei vastuullinen yritystoiminta rajoitu vain murto-osaan toimijoista. Pitkällä aikavälillä olisi perusteltua arvioida mahdollisuuksia laajentaa veloitteita myös pienempiin yrityksiin niiden kokoon ja toiminnan riskeihin suhteutetulla tavalla.

Lausuntonne huolellisuusveloitteen sisältöä koskevista ehdotuksista (lain 2 luku)

Pidämme valitettavana, ettei kansalliseen lakiesitykseen lisätty takaisin ilmastosiirtymäsuunnitelmia, jotka poistettiin EU:n yritys vastuudirektiivistä (CSDDD). Lakisääteisillä suunnitelmilla yrityksiltä voitaisiin odottaa hyvää tahdosta riippumatonta toimintaa, joka tukee Pariisin ilmastopöytäkirjan 1,5°C tavoitetta ja kiihdyttää siirtymää pois fossiilisista polttoaineista kohti kestävämpiä toimintamalleja. Ilmastosiirtymäsuunnitelmien lisääminen kansalliseen toimeenpanoon mahdollistaisi myös ihmisoikeus- ja ympäristöasioiden tarkastelun toisistaan riippuvaisina tekijöinä. Ilmastonmuutos aiheuttaa jo nyt merkittäviä ihmisoikeusvaikutuksia eri puolilla maailmaa, ja pakollisilla siirtymäsuunnitelmilla voitaisiin hidastaa näille oikeuksille haitallisia vaikutuksia.

Lisäksi katsomme, että alkuperäiskansojen oikeuksien huomioimista yritys vastuusääntelyssä tulisi vahvistaa, nojaten YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevaan julistukseen (UNDRIP). Tämä viitekehys vahvistaisi saamelaisten oikeuksien, kulttuurin ja perinteisten elinkeinojen turvaamisen ja antaisi yrityksille työkaluja tunnistaa ja ehkäistä toimintansa alkuperäiskansoille haitallisia vaikutuksia.

Lausuntonne yritykselle tehtäviä valituksia ja ilmoituksia koskevista ehdotuksista (lain 3 luku)

-

Lausuntonne valvontaa ja seuraamuksia koskevista ehdotuksista (lain 4 luku)

-

Lausuntonne vahingonkorvausta koskevista ehdotuksista (lain 5 luku)

-

Lausuntonne muista ehdotuksista (erinäiset säännökset, liitelait)

-

Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksella olevan ja onko ehdotuksella muita kuin luonnoksessa tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

EYA European Youth in Action ilmasto-oikeudenmukaisuushankkeen ja sen nimissä toteutetun Tulevaisuuden Pelisäännöt -yritysvastuukampanjan yhteydessä nuoret nostivat esiin huolen ympäristön tilasta ja ihmisoikeuksien toteutumisesta, riittämättömistä ilmastotoimista ja hiipuvasta tulevaisuususkosta. Nuoret kantavat nykyisten ympäristö- ja ihmisoikeuspäätösten seurauksia vielä pitkälle tulevaisuuteen. Yritysvastuulla voidaan siis myös turvata tulevien sukupolvien oikeuksia. Arvioimme, että kattavampi sääntely voi lisätä nuorten toivoa reilummasta ja kestävämmästä tulevaisuudesta ja samalla vahvistaa uskoa siitä, että nuorten näkemyksiä huomioidaan yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Lausuntonne ehdotuksen säätämisjärjestystä koskevista perusteluista

-

Muut huomionne ehdotuksesta

-

Riikonen Alisa
Allianssin nuorisovaihto